

“Smoloskyp”, 2009. – S. 134–155.

2. Gal'chyns'kyj A.S. Liberalizm: uroky dlja Ukrai'ny / Gal'chyns'kyj A.S. – K. : Lybid', 2011. – 288 s.

3. Golovaha Je. Instytucjonal'ni zminy v Ukrai'ni: Shljah do kryzy i shljahy vyhodu z nei' / Golovaha Je. // Ukrai'ns'ke suspil'stvo. Dvadcat' rokiv nezalezhnosti. Sociologichnyj monitoring. T.1. [Za red. V.Vorony, M.Shul'gy]. – K. : Instytut sociologii' NAN Ukrai'ny, 2011. – S. 36–54.

4. Gorenko O.M. Evolucija marksysts'koi' teoretychnoi' tradycii' jak ob'jekt intelektual'noi' istorii' / Gorenko O.M. // Ukrai'ns'kyj istorychnyj zhurnal. – 2013. – № 2. – S. 136–153.

5. Grycak Ja. Zhyttja, smert' ta inshi nepryjemnosti / Grycak Ja. – K. : Grani–T, 2008. – 232 s.

6. Dialektychnyj materializm. Filosofs'kyj slovnyk [za red. V.I. Shynkaruka]. Vyd. 2–ge. – K. : Golovna redakcija Ukrai'ns'koi' radjans'koi' encyklopedii', 1986. – S. 142–145.

7. Kas'janov G. Ukraina 1991–2007. Oчерki novejshej istorii / Kas'janov G. – K. : Nash Chas, 2008. – 480 s.

8. Marks K., Jengel's F. Nemeckaja ideologija // K.Marks, F.Jengel's. Izbrannye sochinenija v 9 tomah. T.2. – M. : Izdatel'stvo politicheskoi' literatury, 1985. – 574 s.

9. Rjabchuk M. Postkolonial'nyj syndrom / Rjabchuk M. – K. : “K. I. S.”, 2011. – 240 s.

10. Sokyрко O. Nezruchnyj middle class / Sokyрко O. // Svit u 2013. Ukrai'ns'kyj vypusk. – Ukrai'ns'kyj tyzhen'. – 2012. – S. 143.

11. Spinoza B. Bogoslovsko–politicheskij traktat // Sochinenija. V dvuh tomah. T.2. – SPb.: Nauka, 2006. – S. 5–246.

12. Jakovenko N. Vstup do istorii' / Jakovenko N. – K. : Krytyka, 2007. – 376 s.

Kucheruk M. S., candidate of historical sciences, docent of Department of history and ethnography of Ukraine, Odessa National Polytechnic University (Ukraine, Odessa), kucherukmaryna@ukr.net

A change in the paradigm of independent Ukraine: civil society vs post-soviet society

There was every reason for withdrawal of Ukraine from the Soviet Union and the development of rich, independent country. Moreover, the experts from the Deutsche Bank had predicted that Ukraine would gain one of the first places among the republics of the ex-USSR of the expected level of prosperity. However, the realities of social-economic development took the reversal side.

The article highlights the underlying causes of difficulties in actualization of civil society in independent Ukraine, which, according to the opinion of the author, their roots should be searched long before gaining independence in 1991.

Over the years the USSR a sufficient economic, human and educational potential for rapid modernization and Westernization was formed. However, this process has prevented by a conflict of identities. In independent Ukraine two cultures emerged – conservative and liberal, advocates of traditionalism against liberalization. Based on the first law of dialectics (unity and struggle of contradictions), the clash between them was inevitable.

It is appropriate to consider all the 23 years of Ukrainian independence as a stage of transformation – from the formal Declaration of independence to its actual acquisition, Westernization, the development of civil society and democracy.

Keywords: actual independence, Westernization, modernization, conservatism, liberalism, civil society, democracy.

Кучерук М. С., кандидат исторических наук, доцент кафедры истории и этнографии Украины, Одесский национальный политехнический университет (Украина, Одесса), kucherukmaryna@ukr.net

Смена парадигмы независимой Украины: гражданское общество vs постсоветское общество

Для выхода Украины из Советского Союза и развития богатой, независимой страны существовали все основания. Более того, эксперты Дойчебанка пророчили Украине одно из первых мест среди республик СССР по предполагаемому уровню процветания. Однако реалии общественно-экономического развития оказались противоположными.

В статье освещаются глубинные причины сложности формирования гражданского общества в независимой Украине, которые, по мнению автора, имеют место, и их корни нужно искать еще задолго до провозглашения независимости в 1991 году.

Для быстрой модернизации и вестернизации за годы существования УССР уже сформировался достаточный экономический, человеческий и образовательный потенциал, однако этому процессу помешал конфликт идентичностей. В независимой Украине сформировались две культуры – консервативная и либеральная, сторонники традиционализма против либерализации. Исходя из первого закона диалектики (единство и борьба противоречий), столкновение между ними стало неизбежно.

23 года украинской независимости целесообразно рассматривать как переходный, трансформационный этап – от формального провозглашения независимости до ее реального приобретения, вестернизации, развития гражданского общества и демократии.

Ключевые слова: фактическая независимость, вестернизация, модернизация, консерватизм, либерализм, гражданское общество, демократия.

* * *

УДК 339.9:338.48(477+438)

Стрільчук В. В.
здобувач кафедри всесвітньої історії,
Східноєвропейський національний
університет ім. Лесі Українки
(Україна, Луцьк), strilyv@yandex.ua

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА У СФЕРІ ТУРИЗМУ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ

Аналізується сучасне українсько-польське транскордонне співробітництво у сфері туризму: особливості співпраці на прикордонні, проблеми удосконалення туристичної інфраструктури та підготовки службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування, які безпосередньо займаються організацією та запровадженням туристичних послуг.

Узагальнено досвід українсько-польської транскордонної співпраці в сфері туризму за останнє десятиліття, розроблено практичні рекомендації, щодо його вдосконалення.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, прикордоння, туризм, туристична інфраструктура, кадрове забезпечення, Україна, Республіка Польща.

Транскордонне співробітництво України та Республіки Польща у сфері туризму є, по-перше, одним із важливих кроків на шляху європейської інтеграції України, по-друге, важливим для української сторони каналом запозичення і впровадження багатого досвіду Республіки Польща у цій сфері, а по-третє, реальним простором матеріалізації євроінтеграційних процесів, які, найбільшим чином, проявляються саме на регіональному, прикордонному рівнях. Саме цими міркуваннями визначається актуальність досліджуваної наукової проблеми, а метою та завданнями, які ставить перед собою автор статті є: з'ясування основних особливостей українсько-польського транскордонного співробітництва у сфері туризму на сучасному етапі, аналіз проблем та можливостей впровадження польського досвіду у досліджуваній сфері.

Дослідженням сучасної українсько-польської взаємодії у туристичній галузі займалися українські та польські історики, економісти, міжнародники, політологи. Важливий внесок у дослідження проблеми, з нашої точки зору, зробили Н. Коніщева, Л. Давиденко [2; 4], В. Гарагонич, Л. Стрільчук, В. Колесник, А. Близнюк та інші. Зокрема, Н. Коніщева опублікувала низку наукових статей у яких аналізується удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері туризму та курортів, розмежування повноважень центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері туризму, створення туристичних інформаційних центрів та ін. [1; 2; 3]. Кадрова політика у сфері державного управління туризмом досліджувалася Л. Давиденко [4], участь України у транскордонній співпраці на рівні туризму аналізував В. Гарагонич [5], українсько-польське співробітництво у сфері туризму аналізує Л. Стрільчук, визначаючи двосторонню співпрацю, як засіб пізнання і зближення двох народів [6].

Однак, цілісного дослідження, яке б висвітлювало історичні аспекти становлення та розвитку українсько-польської транскордонної співпраці у вітчизняній

історіографії не існує. Представлена стаття є однією із спроб прослідкувати історичну ретроспективу важливої складової двосторонніх відносин – співпраці у сфері туризму на транскордонному рівні між Україною та Республікою Польща.

Як відомо, одним із пріоритетних напрямів зовнішньої політики України є її вступ до Євросоюзу. Серед факторів, які сприяють євроінтеграційному поступу нашої держави є туристично–рекреаційний ресурс як об'єкт транскордонної співпраці України. Сьогодні, туризм – це сфера господарського комплексу, яка забезпечує одну десяту частину світового валового продукту. Швидкість темпів розвитку цієї галузі, за прогнозами експертів, найближчим часом може забезпечити туризму одне із найважливіших місць у підприємницькій діяльності. Українсько–польське прикордоння, з його розвиненою транспортною системою, значними історико–культурними та природно–рекреаційними ресурсами має усі можливості поглиблювати та розвивати транскордонне співробітництво у сфері туризму.

Можна із впевненістю констатувати, що туризм на українсько–польському прикордонні перетворився сьогодні на комплексне явище, що поєднує економічні, соціальні, культурні та екологічні аспекти та має величезний потенціал для розвитку, тісно взаємодіє із багатьма сферами економіки, стимулюючи їх розвиток.

15 вересня 1995 року було прийнято Закон України “Про туризм”, який визначив туристичні ресурси як сукупність природно–кліматичних, оздоровчих, історико–культурних, пізнавальних та соціально–побутових ресурсів відповідної території, які задовольняють різноманітні потреби туриста, а сам туризм – як тимчасовий виїзд людини з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних або професійно–ділових цілях без заняття оплачуваною діяльністю [7].

На законодавчому рівні Україна проголошує туризм одним із пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки і створює сприятливі умови туристичної діяльності. Серед основних напрямів державної політики в галузі туризму чільне місце посідає розвиток співробітництва із зарубіжними країнами та міжнародними організаціями, участь у міжнародних програмах розвитку туризму, розробка та укладання міжнародних дво– та багатосторонніх договорів у галузі туризму та визначення механізму їх реалізації [8, с. 6–7].

Як стверджує В. Гарагонич, місії та завдання транскордонного співробітництва та туризму дуже схожі і доповнюють одна одну. Тому навіть йдеться про окремий вид туризму, який позначають, як політичний туризм. Наприклад, делегація, яка відбуває до Ради Європи, щоб взяти участь у її роботі чи перебуває у прикордонному регіоні суміжної держави з метою поглиблення добросусідських відносин, водночас виступає і як група політиків, і як туристична група. Мета політичного туризму полягає у вирішенні політичних питань у сприятливому для суб'єкта туристської активності чині.

У відповідності до Європейської рамкової конвенції щодо транскордонного співробітництва між територіальними общинами або органами влади,

важливою проблемою сучасних транскордонних процесів на новому східному кордоні Євросоюзу – Україна є тема свободи пересування людей, що підпадає під визначення міжлюдських контактів. А це, в свою чергу, трактується як зовнішня політика, що здійснюється неофіційно, а мета туризму, як між людських взаємин, чи так званої, народної дипломатії, полягає у тому, що держава намагається вплинути на формування позитивного ставлення до неї як на власній території, так і на території іншої держави за рахунок неофіційних каналів впливу [5, с. 347–348].

Саме з огляду на вище сказане впливає важливість впливу туристично–рекреаційних можливостей на поглиблення транскордонної співпраці між Україною та Республікою Польща.

У стосунках між Польщею та Україною мають місце практично усі види туризму: пізнавальний (екскурсійна діяльність), молодіжний, соціальний, екологічний (сільський або зелений), рекреаційно–спортивний, бізнесовий, науковий, діловий, релігійний, шоп–тури. Багатство історико–культурних місць на прикордонних територіях, сприятливий клімат, різноманітність історико–культурних і рекреаційних ресурсів природних територій сприяють постійному зростанню кількості туристичних обмінів. Активний рух через міждержавний кордон – це потужний політико–економічний чинник до поглиблення взаємин контактів між сусідніми країнами.

Як стверджує Л. Стрільчук, на сьогодні, рівень реалізації його з боку України залишається низьким, більше того, є всі підстави говорити про наявність асиметрії його розвитку в нашій країні та Республіці Польща, які обумовлені передусім відмінностями у інституційному забезпеченні внаслідок: 1) значних відмінностей організаційно–економічного та правового регулювання туризму в Польщі та Україні; 2) недостатньої співпраці між окремими українськими та польськими туристичними організаціями; 3) істотних відмінностей у пріоритетах розвитку туризму на державному і регіональному рівні [6, с. 386].

Основними проявами недостатнього сформованого інституційного забезпечення сфери туризму на українсько–польському прикордонні є: нестабільність інститутів та часті зміни підходів до управління туристичною сферою в Україні та Республіці Польща. Незважаючи на те, що туризм в Україні визнано одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури, державна політика щодо формування механізму управління туристичною сферою характеризується недостатньою послідовністю, що обумовлюється реструктуризацією та реорганізацією органів управління туристичною сферою, частими змінами пріоритетів і обсягів фінансування розвитку туризму; недостатність співпраці між туристичними інституціями.

Наприклад, в українсько–польському транскордонному регіоні завдання розвитку туризму покладено на робочі комісії з питань розвитку туризму Карпатського євро регіону та євро регіону “Буг”. Водночас, незважаючи на значний туристичний потенціал прикордоння, координування спільної туристичної діяльності в межах транскордонного регіону, в т.ч. в рамках євро регіонів та Програми

добросусідства Польща–Білорусь–Україна, здійснюється слабо та неефективно; незадовільний науковий супровід розвитку туризму [6, с. 387].

Для українсько–польського транскордонного регіону створення туристично–інформаційних центрів (далі ТІЦ) є важливим елементом інфраструктури, оскільки значна частка туристів є неорганізованими і потребують інформації. Проте, у прикордонних регіонах України, які межують з Польщею ТІЦ функціонують лише у кількох містах (у Закарпатській області – у м. Берегове, Рахів, Ужгород, Мукачево, Міжгір'я, Косів; у Волинській – у м. Луцьк; у Львівській – у м. Жовква, Львів), а у польському прикордонні мережа ТІЦ розвинена нерівномірно (у Люблинському воєводстві ТІЦ функціонують у мм. Бяла Подляска, Холм, Люблин, Замость, а у Подкарпатському воєводстві функціонують 36 ТІЦ у м. Бірч, Цісна, Дукла, Динув, Горинець Здруй, Івоніч Здруй, Ярослав, Ясло, Команьча, Кросно, Леско, Лежайськ, Лютовіска, Ланьцут, Полянчик, Перемишль, Риманув Здруй, Жешув, Сянок, Свільча, Устшики Дольне, Пшеворськ, Стальова Воля). Польські ТІЦ більш розвинені та функціонують у формі підрозділів органів влади або на базі музеїв чи туристичних баз. В Україні при створенні ТІЦ виникають питання щодо юридичного статусу, виділення місця та фінансування їх діяльності [9].

Перешкодами на шляху інтенсифікації інституційного забезпечення українсько–польського транскордонного співробітництва у сфері туризму визначають: по–перше, розпорошеність, розрізненість, неузгодженість функцій управління та координації туристичної діяльності в Україні та Республіці Польща; по–друге, відсутність кваліфікованих спеціалістів галузі в Україні; по–третє, невідповідні ринковій ситуації обсяги фінансової підтримки туристичних представництв України у Польщі; по–четверте, низький рівень розвитку туристичних інформаційних центрів [6, с. 388].

З 2002 року в Україні реалізовується спільний українсько–польський дослідницький проект “Туристичний потенціал Західної України” за фінансової підтримки фундації польсько–американсько–української ініціативи про співпрацю. До розробки та реалізації згаданого проекту залучено три дослідницькі установи: Варшавський інститут туризму, Львівський національний університет імені Івана Франка та Київський університет туризму, економіки й права. Перелічені установи тісно співпрацювали з обласними та районними адміністраціями Львівської, Волинської, Івано–Франківської та Закарпатської областей України. Завданням проекту передбачено аналіз ресурсів і стану туристичних галузей цих областей для потреб розроблення нових туристичних об'єктів та розвитку туристичної інфраструктури через залучення вітчизняних та іноземних інвестицій. Головним завданням українсько–польського проекту було здійснення аналізів, оцінок і рішень щодо можливостей розвитку туристичного сектору в Західній Україні, які б могли бути підставою для прийняття рішень державними місцевими адміністраціями у процесі модернізації української туристичної сфери та пов'язаної з нею інфраструктури послуг; передача знань

і польського досвіду українським туристичним організаціям [10, с. 216].

Українсько–польський транскордонний регіон володіє великим потенціалом туристичної привабливості. Культурна спадщина прикордоння – це результат багатовікової спільної історії. У транскордонному регіоні зосереджені як сакральні, так і світські об'єкти культурної спадщини, що є віддзеркаленням співіснування багатьох релігій, культурних традицій двох народів. З обох боків кордону збереглися пам'ятки матеріальної та духовної спадщини православної, католицької, греко–католицької, євангелічної та інших релігій. Серед світських пам'яток вирізняються об'єкти доісторичної та історичної доби, оборонні споруди, садиби, палаци в Україні та Польщі, які часто належали одним і тим самим родинам, містобудівні ансамблі та окремі об'єкти міської і сільської архітектури [5, с. 356].

Лише в межах єврорегіону “Буг” знаходиться більше 3 тис. археологічних, історичних, архітектурних, релігійних та інших об'єктів [11, с. 244]. Добре розвинута транспортна система регіону, достатня забезпеченість кордонними переходами, готельний комплекс, що активно розбудовується, можуть слугувати основою для створення тут тристоронньої культурно–туристичної територіальної системи, в межах якої можуть розвиватися й інші виду туризму: сільський, екологічний, спортивно–оздоровчий.

За таких обставин зростає необхідність забезпечення кваліфікованими фахівцями для розвитку туристичної галузі та підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, на яких покладено повноваження з вирішення питань у сфері державного управління туризмом, підготовка менеджерів, екскурсодів, гідів–перекладачів та інших фахівців сфери послуг. Лише високий рівень підготовки спеціалістів може забезпечити належну конкурентоспроможність українського туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг.

Як стверджує Н. Конішева, рівень підготовки фахівців у сфері туризму ще не завжди відповідає потребам ринку. В проекті Концепції Державної цільової програми розвитку туризму і курортів на 2011–2015 рр. зазначено: “...вирішення стратегічних завдань сфери туризму та курортів України потребує суттєвого вдосконалення існуючої системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємств, установ і закладів сфери туризму...”. Усвідомлення значущості кадрового забезпечення, як пріоритетного чинника розвитку туристичної сфери на всіх рівнях управління здійснюється лише на сучасному етапі внаслідок загострення протиріч між потребами динамічного розвитку цієї галузі в умовах фінансово–економічної кризи та тенденціями ринку освітніх послуг у результаті їх невідповідності за кількісними та якісними показниками. Система освіти, внаслідок багатьох причин, не готує фахівців, які здатні вирішувати нові завдання розвитку туристичної індустрії на сучасному технологічному рівні [1, с. 158–159].

Не дивлячись на те, що у останні роки суттєво збільшилася кількість навчальних закладів з підготовки кадрів для туристичної сфери, потреби туристичного

ріку у фахівцях забезпечуються в Україні лише на 55%, а гідів–супровідників та перекладачів на 70%. При цьому, випускники туристичних спеціальностей не завжди можуть знайти роботу, яка б їх задовольняла. На думку Н. Коніщевої, це зумовлено тим, що студенти та навчальні заклади зорієнтовані, головним чином, на вищу освіту як більш престижну, а на туристичному ринку 80% працівників обслуговуючого персоналу виконують обов'язки на рівні середньої ланки [1, с. 159]. Це є однією із найбільших проблем українського кадрового ринку туристичних послуг.

Тому важливим заходом підвищення ефективності туристичної діяльності є організація професійної підготовки, підвищення кваліфікації, а також перепідготовка кадрів, які працюють у сфері туризму, що має поєднуватися в систему професійного і посадового зростання та реалізуватися у вигляді принципів кар'єрного просування. Для цього необхідно до Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на 2011–2015 рр. внести окремий розділ “Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів” з обов'язковим виділенням бюджетних коштів для його реалізації. Органи місцевого самоврядування під час розробки місцевих програм розвитку туризму мають передбачити кошти відповідних бюджетів для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, на яких покладено повноваження у сфері туризму. Для реалізації такої пропозиції необхідно впроваджувати систему обов'язкового підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з використанням різних форм навчання, запроваджувати заходи щодо заохочення їх зацікавленості в систематичній професійній підготовці [1, с. 164].

Як наслідок, забезпечення сфери туризму кваліфікованими, високопрофесійними кадрами суттєво підвищить якість обслуговування туристів та створить передумови для збільшення туристичного потоку в Україну, поліпшить туристичний імідж держави.

Однією із проблем, що ускладнює розвиток туризму на українсько–польському прикордонні є отримання шенгенських віз українцями, особливо, це стосується таких соціальних груп як студенти, викладачі, творча інтелігенція, які найчастіше, не можуть заплатити певні суми грошей за відкриття візи, (як наприклад, бізнесмени), а мета їхнього виїзду за кордон, найчастіше, туристична, наукова чи гастроляна. Тому максимальна лібералізація візового режиму, а ще краще скасування його, як такого, і створення умов вільного доступу між Україною та Польщею, Україною і ЄС – дозволить українцям всесторонньо долучитися до культурних і музейних цінностей європейців, забезпечить взаємопроникнення культур, зближення ментальності тощо.

Підсумовуючи слід зазначити, що українсько–польський транскордонний регіон відзначається досить високим туристичним потенціалом, який, однак, на разі задіяний далеко не повністю. Вивчення і співставлення особливостей та переваг дозволить створити виняткову інтегровану туристичну пропозицію і пропагувати її в Європі та у світі. За таких умов є усі можливості

розвивати та вдосконалювати спільні українсько–польські туристичні продукти.

Тож, туризм є важливим фактором розширення та поглиблення транскордонного співробітництва, сприяє зміцненню добросусідських відносин між територіальними громадами суміжних держав [5, с. 358–359]. Запозичуючи досвід Республіки Польща, творчо запроваджуючи його на українських прикордонних територіях, наша держава робить кроки зближення не просто із сусідньою державою, а й з Європейським Союзом і стає відкритішою, а отже і зрозумілішою світу.

Список використаних джерел

1. Коніщева Н.Й. Удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації кадрів сфери туризму та курортів / Н.Й. Коніщева // Вісник ДІТБ. – 2011. – № 15. – С. 158–167.
2. Коніщева Н.Й. Пропозиції щодо розмежування повноважень центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері туризму / Н.Й. Коніщева, Л.І. Давиденко // Соціально–економічні дослідження в перехідний період. Регіональна політика в Україні: сучасні форми та методи реалізації: зб. наук. праць. – Львів: Ін–т регіональних досліджень НАН України, 2005. – Вип.2 (52). – С. 146–159.
3. Коніщева Н.Й. Маркетингові інструменти антикризового управління розвитком туристичних підприємств / Н.Й. Коніщева // Економіка туристичних послуг, маркетинг та логістика. – Вісник ДІТБ. – 2012. – № 16. – С. 263–271.
4. Давиденко Л.І. Підвищення кваліфікації кадрів у сфері державного управління туризмом / Л.І. Давиденко // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України. – К.: Нац. академія державного управління при Президенті України, 2005. – Вип.1. – С. 73–81.
5. Гарагонич В. Транскордонне співробітництво України: мости через кордони. Монографія. – Ужгород: Карпати, 2011. – 432 с.
6. Стрільчук Л.В. Україна – Польща: від добросусідських відносин до стратегічного партнерства (кінець ХХ – початок ХХІ століття) / Л.В. Стрільчук: монографія. – Луцьк: Волинські старожитності, 2013. – 608 с.
7. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95–ВР // Туризм в Україні: зб. нормативно–правових актів у п'яти томах. Т.1. – Ужгород: ІВА, 1999. – 328 с.
8. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: зб. нормативно–правових актів; [під заг. ред. проф. В.К. Федорченка / Київ, ун–т туризму, економіки і права]. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
9. Інституційне забезпечення європейської інтеграції. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article> – Назва з екрану.
10. Стрільчук В. Особливості українсько–польського транскордонного співробітництва у сфері туризму / В.Стрільчук // Волинський музейний вісник: Музеї у дослідженні та збереженні пам'яток культурної спадщини західноукраїнських земель. Наук. зб. – Луцьк, 2012. – Вип.4. – С. 215–218.
11. Артєменко С.В., Фєдорова Л.И. Трансграничное взаимодействие в туристической сфере как фактор устойчивого развития приграничных территорий / С.В. Артєменко, Л.И. Фєдорова // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах. Матеріали VI Міжнародної науково–практичної конференції, м. Луцьк, 15–16 жовтня 2009 р. – Луцьк, 2009. – С. 242–245.

References

1. Konishcheva N.J. Udoskonalennia systemy pidgotovky ta pidvyshchennia kvalifikacii kadriv sfery turyzmu ta kurortiv / N.J. Konishcheva // Visnyk DITB. – 2011. – № 15. – S. 158–167.
2. Konishcheva N.J. Propozycii shchodo rozmezhuвання povnovazhen centralnyh ta miscevyh organiv vykonavchoi vlady u sferi turyzmu / N.J. Konishcheva // Socialno–ekonomichni doslidzhennia v perehidnyj period. Regionalna polityka v Ukraini: suchasni formy ta metody realizacii: zb. nauk. prac. – Lviv: In–t regionalnyh doslidzen NAN Ukrainy, 2005. – Vyp.2. (52). – S. 146–159.
3. Konishcheva N.J. Marketingovi instrumenty antykrizovogo upravlinnia rozvytkom turystychnyh pidpryemstv / N.J. Konishcheva

// *Ekonomika turystychnykh poslug, marketing ta logistyka*. – Visnyk DITB. – 2012. – № 16. – S. 263–271.

4. Davydenko L.I. Pidvyshchennia kvalifikacii kadriv u sferi derzhavnogo upravlinnia turyzmom /L.I. Davydenko // *Zbirnyk naukovykh prac Nacionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*, 2005. – S. 73–81.

5. Garagonych V. *Transkordonne spivrobitnyctvo Ukrainy: mosty cherez kordony*. Monografija. – Uzhgorod: Karpaty, 2011. – 432 s.

6. Strilchuk L.V. *Ukraina – Polshcha: vid dobrosusidskykh vidnosyn do strategichnogo partnerstva (kinec XX – pochatok XXI stolittia)* /L.V. Strilchuk: monografija. – Luck: Volynski starozhytnosti, 2013. – 608 s.

7. Pro turizm: Zakon Ukrainy vid 15 veresnia 1995 r. № 324/95–VPI // *Turizm v Ukraini: zb. normatyvno–pravovykh aktiv u p’jaty tomah*. T.1. – Uzhgorod: IVA, 1999. – 328 s.

8. *Pravove reguluvannia turystychnoi dijalnosti v Ukraini: zb. normatyvno–pravovykh aktiv; [pid zag. red. prof. V.K. Fedorchenka / Kyiv, un–t turyzmu, ekonomiky, prava]*. – K. : Jurinkom Inter, 2002. – 640 s.

9. Instytucijne zabezpechennia evropejskoi integracii. Uriadovij portal [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article> – Nazva z ekranu.

10. Strilchuk V. Osoblyvosti ukrainsko–polskogo transkordonnogo spivrobitnyctva u sferi turyzmu /V.Strilchuk // *Volynskij muzejnyj visnyk: Muzei u doslidzhenni ta zberezhenni pam’jatok kulturnoi spadshchyny zahidnoukrainskykh zemel*. Nauk. zb. – Luck, 2012. – Vyp.4. – S. 215–218.

11. Artiomenko S.V., Fjodorova L.I. *Transgranichnoe vzaimodzjstvie v turisticheckoj sfere kak factor ustojchivogo razvittija prigranichnykh territorij* /S.V. Artiomenko, L.I.Fjodorova // *Problemy rozvytku prykordonnnykh terytorij ta uchasti ih v integracijnykh procesah*. Materialy VI Mizhnarodnoi naukovy–praktychnoi konferencii, m. Luck, 15–16 zhovtnia 2009 r. – Luck, 2009. – S. 242–245.

Strilchuk V. V., applicant and the Department of World story East European national University of Lesya Ukrainka (Ukraine, Luts’k), strilyv@yandex.ua

Trans-border cooperation between Ukraine and republic of Poland in the sphere of tourism: specific features and problems

Modern Ukrainian–Polish trans-border cooperation in the sphere of tourism is under analysis in this article. The author describes the peculiarities of the cooperation on the border territories, problems of improvement of the tourism infrastructure and training of the specialists and officials of the local authorities directly engaged in the organization and implementation of the tourist services.

Experience of the Ukrainian–Polish trans-border cooperation in the sphere of tourism during the last ten years was summarized and practical recommendations including the ways of improvement of the cooperation were developed.

Keywords: trans-border cooperation, border territory, tourism, tourism infrastructure, personnel provision, Ukraine, Republic of Poland.

Стрильчук В. В., соискатель кафедры всемирной истории, Восточноевропейский национальный университет им. Леси Украинки (Украина, Луцк), strilyv@yandex.ua

Трансграничное сотрудничество Украины и Республики Польша в сфере туризма: особенности и проблемы

Анализируется современное украинско–польское приграничное сотрудничество в сфере туризма: особенности сотрудничества на пограничье, проблемы совершенствования туристической инфраструктуры и подготовки служащих и должностных лиц органов местного самоуправления, которые непосредственно занимаются организацией и внедрением туристических услуг.

Обобщен опыт украинско–польского трансграничного сотрудничества в сфере туризма за последнее десятилетие, разработаны практические рекомендации по его совершенствованию.

Ключевые слова: трансграничное сотрудничество, приграничье, туризм, туристическая инфраструктура, кадровое обеспечение, Украина, Республика Польша.

* * *

УДК930.8(477)

Федорова Т. М.
здобувач, Київський національний університет
культури і мистецтв
(Україна, Київ), tanslav@i.ua

ФОРМИ І МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ЗАПОВІДНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Аналізуються методи та форми державного регулювання у сфері охорони культурної спадщини. Наводяться приклади прогалин у даній царині, розглядаються механізми їх вирішення.

Ключові слова: історико–культурні заповідники, державне регулювання, культурна спадщина України.

Сучасний стан суспільно–політичного, соціально–економічного та культурного розвитку України потребує нового змістовного наповнення діяльності традиційних музейних закладів. У контексті трансформаційних соціокультурних процесів, що відбуваються у вітчизняній культурі, формується новий тип історико–культурного заповідника, основні функції якого – акумулювання, збереження та популяризація національної і світової історико–культурної спадщини – мають бути адекватним вимогам часу [5, с. 1].

Проблема державного регулювання у діяльності історико–культурних заповідників є досить актуальною, оскільки новітнє музеєзнавство набуває нових рис та впроваджує інновації у своїй роботі.

У сучасній науковій історіографії фактично відсутні дослідження, в яких аналізувалося державне регулювання, його методи та форми у діяльності заповідників. Разом з тим, на розвиток пам’яткоохоронної та музейної сфери звертали увагу О. Нестуля [4], І. Ігнаткін [2], О. Мельниченко [3].

Метою даної публікації є аналіз форм і методів державного регулювання у діяльності заповідників Черкаської області та проблемах вдосконалення.

Головною особливістю діяльності національних та державних історико–культурних заповідників у ХХ – на початку ХХІ століття стало експериментування, яке зумовило трансформацію традиційних форм музейної роботи. Її головним завданням є збереження сутності музейних закладів при значній видозміні форм і методів їх діяльності. Результатом творчого пошуку у музейній сфері є створення нових типів музейних установ–культурних центрів. Характерною особливістю у роботі таких музейних закладів є поява в них, поряд з музейними видами діяльності, “не музейних”: організація і проведення концертних програм, шоу, фестивалів, функціонування майстерень, відкриття сувенірних магазинів, кафе, ресторанів тощо. Розвиток вітчизняних музеїв, котрі на сучасному етапі є центрами духовного відродження нації, тісно пов’язаний з інноваційними інформаційно–комунікативними технологіями.

Законом України “Про охорону культурної спадщини” визначено, що державне управління у сфері охорони культурної спадщини покладається на Кабінет Міністрів України та спеціально уповноважені органи охорони культурної спадщини. Відповідно до законодавства, Міністерство культури та, зокрема, Державна служба з питань національної культурної спадщини, є уповноваженим центральним органом